

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

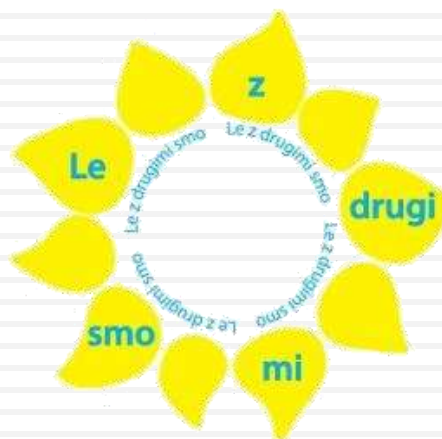
PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

Spoštljiva komunikacija v šoli in vodenje sodelovalnih interakcij v razredu

Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev

Sanja Čorić

zunanja sodelavka
Pedagoškega inštituta

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Učni vodič

- Povezava med odnosi in učenjem,
- značilnosti komunikacije,
- pričakovanja učitelja,
- prepričanja o spoštovanju,
- podajanje povratne informacije,
- komuniciranje o čustvih in s čustvi,
- komuniciranje v kolektivu in povratna informacija po treh urah druženja. 😊

Kakšen je bil vaš najljubši učitelj?

Vsakič, ko „izgubite kompas“ glede tega, kaj je pri vašem delu sploh pomembno ...

... si postavite to vprašanje.

Kakšni so bili učitelji, ki so vas spodbudili, da ste postali učitelji? (Walker, 2008)

- K pouku prihajajo **pripravljene**.
- Imajo **pozitiven odnos** do poučevanja in učencev.
- Imajo **visoka pričakovanja**.
- So **ustvarjalni**.
- So **pošteni**.
- Imajo **osebni pristop** do učencev.
- Vzdržujejo in razvijajo **občutek pripadnosti** v razredu.
- So **razumevajoči**.
- Imajo **smisel za humor**.
- **Spoštujejo** učence.
- **Odpuščajo**.
- **Priznajo napake**.

Odnosi in učenje

- Večina navedenih lastnosti in dejavnosti učitelja s področja **odnosov**.
- **Socialna prilagojenost in vključenost v razred** (solidarnost, pomoč, sodelovanje, odgovornost, pripadnost) dober napovednik **učne uspešnosti**
→ motivacija.
- Kako vemo, če so učenci primerno socialno vključeni?
- Kako uspešna podjetja in druge organizacije že upoštevajo vpliv odnosov na motivacijo?
- Zakaj bi mi morali upoštevati odnose pri poučevanju?

SPOŠTLJIVA KOMUNIKACIJA

Opišite svoj prevladujoči način komunikacije.
Kakšen (so)govornik ste?

Spomnite se osebe iz vašega življenja, ki jo
iskreno spoštujete.

Komunikacija

Kakšna so naša prepričanja o komunikaciji?

- „Povem vse v obraz. Ne ovinkarim, povem točno tako, kot je.“
- „Če sem se česa naučil na tej šoli, potem je to to, da je bolje biti tiho. Pametno tiho.“

Kaj imata skupnega slog oblačenja in slog komunikacije?

Komunikacija

Kakšna so naša pričakovanja do otrok in mladostnikov, s katerimi komuniciramo?

Kako ta pričakovanja vplivajo na našo komunikacijo?

Pričakovanja učitelja

- več možnosti in več časa dajemo uspešnim dijakom
 - kadar imamo višja pričakovanja, dijake bolj spodbujamo, jim več razlagamo, večkrat jih pohvalimo, postavljamo jim več odprtih vprašanj in se poslužujemo več preventivne discipline
 - kadar so dijaki fizično privlačni, ocenimo, da imajo tudi višje sposobnosti
-
- pričakovanja imamo vsi
 - refleksija
 - fleksibilnost → **Dijaki so učljivi!**

Spoštovanje

S čim si človek zasluži spoštovanje?

Spoštovanje

Ali si naši dijaki zaslužijo spoštovanje?

SPOŠTLJIVA KOMUNIKACIJA

ATTENTIVE EYES

RESPECTFUL VOICE

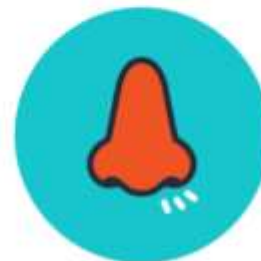
LISTENING

OPEN MIND

KIND HEART

PATIENCE

SPOŠTLJIVA KOMUNIKACIJA

ATTENTIVE EYES
POZOREN POGLED

RESPECTFUL VOICE
SPOŠTLJIV TON

LISTENING
POSLUŠANJE

OPEN MIND
ODPRTOST DUHA

KIND HEART
PRIJAZNOST

PATIENCE
POTRPEŽLJIVOST

Socialne in čustvene kompetence ...

- samozavedanje,
- socialno zavedanje,
- samouravnavanje,
- komunikacija,
- odnosna kompetentnost,
- odgovorno sprejemanje odločitev,
- empatija, ...

... strokovnih delavcev.

RECEPTI?

Spoštljiva komunikacija

Kako naj spoštljivo povem, da:

- se s tabo ne strinjam,
- nisi ravnal pravilno,
- si me prizadel?

Bodi sprememba, ki jo želiš!

VAJA: delovni list

PRIMERNOST SPOROČIL O VEDENJU

Pohvala in kritika

(Milivojević idr., 2004)

Povzetek in smernice

- Kakšna naj bo kritika?
 - Pozitivna naj bo usmerjena na vedenje ali na lastnost,
 - negativna naj bo usmerjena samo na vedenje,
 - zelo konkretna, specifična,
 - jasna in razumljiva,
 - v trdilni obliki,
 - vsebuje naj predlog alternative.

- Kaj pohvaliti?
 - Vedenje, osebo, napredek,
 - sodelovanje z drugimi, pomoč, sočutje, prijateljstvo, izražanje ali uravnavanje čustev, reševanje konflikta.

- Kdaj pohvaliti?

ČUSTVA

„Kadar me ne poslušate, sem zelo žalosten.“

Abeceda čustev

1. jeza

a) Osebo ali njene vrednote ogroža nekaj močnejšega od nje in se zato ne more upreti, edina rešitev je beg.

2. presenečenje

b) Oseba presodi, da je naredila nekaj, kar odstopa od tega, kar bi želela, da drugi mislijo o njej.

3. razočaranje

4. spoštovanje

c) Oseba presodi, da je za vedno izgubila nekaj zelo pomembnega.

5. sram

6. strah

č) Nekdo neupravičeno ogroža neko vrednoto osebe, ji preprečuje doseči cilj.

7. veselje

d) Oseba oceni, da je zadovoljila neko svojo pomembno željo.

8. žalost

e) Oseba nenadoma ugotovi, da ima določen objekt/situacija drugo kvaliteto, kot je pričakovala.

f) Čustvo do osebe, za katero meni, da ima neke visoke kvalitete.

g) Kadar se drugi ne vede skladno s pričakovanji (željami) osebe.

Uravnavanje doživljanja in izražanja čustev

DOŽIVLJANJE

- prepoznavanje čustev (se jih zavedamo; vemo, katera so),
- razumevanje čustev (vemo, zakaj so),
- jih zmoremo predelati (spremeniti intenzivnost ali kakovost).

IZRAŽANJE

- ustrezno izraziti (besede in vedenje),
- nadzor nad tem, kdaj, v odnosu do koga, čemu in kako.

Empatija

= sposobnost vživljanja v čustveno stanje druge osebe in razumevanje njenega položaja.

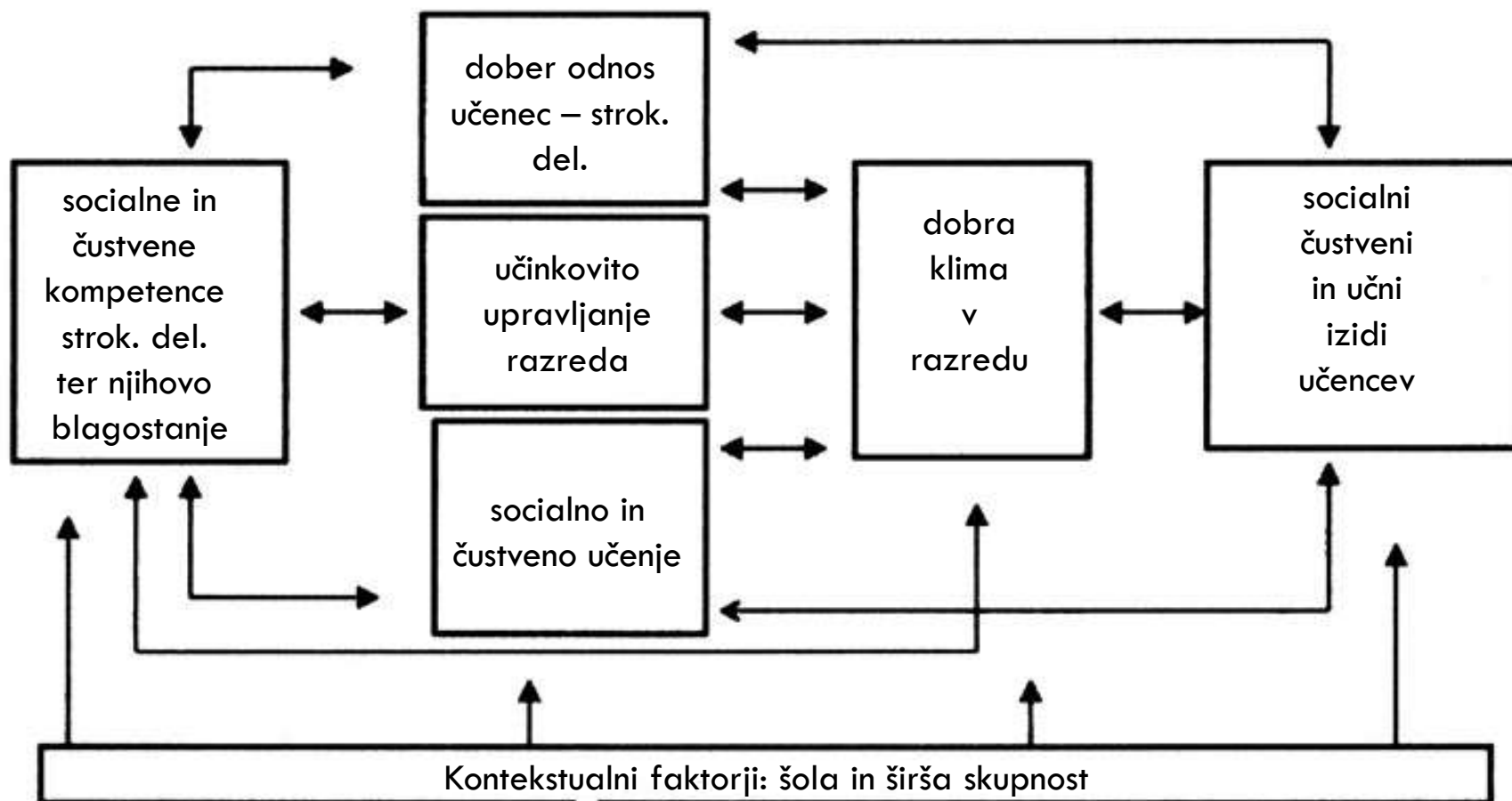
- Čustveni in spoznavni vidik,
- se pomembno razlikuje od (u)smiljenja,
- razvija se vzporedno s spoznavnim razvojem.

Brené Brown

<https://www.youtube.com/watch?v=1Evwgu369Jw>

Prosocialni razred

(Jennings in Greenberg, 2009)

Ideje za aktivnosti

Primer 1:

Spodbujanje hvaležnosti

- Ena stvar/oseba/dogodek/situacija za katero smo hvaležni,
- splošno/tematsko,
- zapisovanje/govorjenje,
- zase/v parih/v skupinah/pred vsemi,
- spodbuda brez prisile.

Primer 2:

Spodbujanje refleksije čustev

Film Najina zgodba iz leta 1999.

„Highs and lows“ – najboljša in najslabša stvar, ki se mi je danes zgodila:

- vsak pove, kaj mu je bilo v tem dnevu (ali drugem časovnem okvirju, razvojno prilagojeno) najbolj in kaj najmanj všeč,
- učitelj na to (lahko) reagira, usmerja proces prepoznavanja (kako se je učenec ob tem počutil), razumevanja (zakaj se je tako počutil) in uravnavanja ter izražanja čustev (kaj in kako bi lahko drugič reagiral drugače),
- vključi naj tudi druge učence v podajanje povratne informacije,
- učitelj naj tudi sam sodeluje – pristnost.

* „optimistična različica“: samo pozitivni dogodki dneva

- + optimizem, dobro počutje, osredotočenost na dobro
- - zanemarjanje čustev, ki jih doživljamo kot negativna, a je učenje o njih ravno tako pomembno

Primer 3:

Spodbujanje komunikacije med vsemi sošolci

Pisanje pisem:

- vsak učenec mora vsakemu učencu napisati pismo,
- vsak teden napiše pismo enemu sošolcu in ga vrže v „poštni nabiralnik“,
- vsak teden na razredni uri odpremo poštni nabiralnik in razdelimo pisma,
- lahko jih napišejo več, nikakor pa ne manj.

Primer 4:

Spodbujanje sodelovanja – skupni cilj

Zvrhan koš/poln plakat prijaznosti

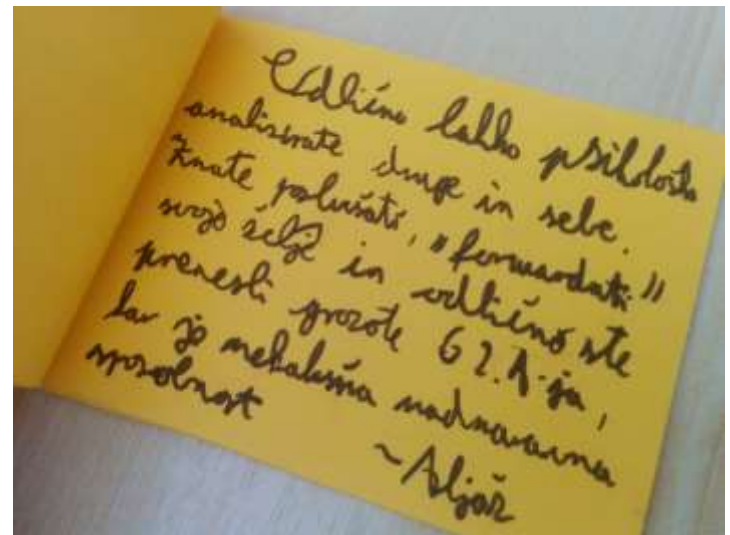
- Učitelj opredeli pričakovana pozitivna socialna vedenja (pomoč, prijaznost, sprejemanje drugih, ...) in razloži pravila igre.
- Tekom dogovorjenega obdobja vsi spremljajo oziroma opazujejo pojavljanje pozitivnih socialnih vedenj.
- Enkrat dnevno učitelj izpostavi in pohvali konkretna vedenja in učence.
- Vsak pohvaljen učenec izbere frnikolo (nalepko, kamenček) in jo da v skupno posodo (nalepi na plakat, tablo).
- Ko skupina dobi dogovorjeno število posameznih nagrad, dobijo skupinsko nagrado (si jo lahko vnaprej sami izberejo).

Primer 5:

Spodbujanje pozitivne komunikacije

Knjižica komplimentov (ali drugih sporočil):

- vsak učenec razreže 3 A4 liste na 8 enakih delov (potrebuje za vsakega učenca en listič),
- na prvi list učenec napiše svoje ime in nariše neko risbo, ki ga predstavlja,
- vse ostale liste spne (ali preluknja in zveže) v zveščič,
- vsak vsakemu napiše, kar se dogovorite (npr. Kaj mi je najbolj všeč pri tebi?),
- učenci knjižice shranijo, vzamejo domov.

Primer 6:

Spodbujanje socialnih in čustvenih kompetenc

Večnamenska mreža iz klobčiča volne:

- učenci se posedejo v krog,
- uvodni pogovor na temo, ki jo želimo obdelati (primer: Kako se želim počutiti v razredu?),
- vsak, ki prejme klobčič volne, odgovori na zastavljeno vprašanje (npr. Kako lahko prispevam k temu, da se bom v razredu bolje počutil?) – nit prime, klobčič poda naprej → nastane mreža,
- ko je mreža dokončana, učenci vstanejo in poskušajo različne načine premikanja → ugotovijo, da prav vsak vpliva na to, kakšna bo mreža in na druge,
- funkcije mreže → cirkuška mreža poskrbi za varnost; pajkova mreža ulovi ideje, mreža za plezanje nam omogoča napredovanje, ...
 - Katera pravila obnašanja bi mi s svojo mrežo želeli ujeti v razred (povzemanje)?

Kontekstualizacija in osmišljevanje

- delamo na temah, ki so aktualne v razredu
- v mislih imamo veščine, ki jih želimo razvijati pri učencih – v situaciji se npr. vprašamo:
 - Kaj se lahko učenec nauči o čustvih?
 - Kako lahko situacijo osmislimo?
 - Kako si lahko učenci med seboj pomagajo?

Povratna informacija

